تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۳/۱۲
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۵/۳۰
صفحات: ۲۷-۱۵

ارزیابی کیفی شاخص‌های طرح‌های مدیریت توسعه گردشگری (مطالعه موردی شهرستان فیروزکوه)

مهناز پروازی[۱]
مسعود گودرزی[۲*]

چکیده

مقاله حاضر با هدف ارزیابی کیفی شاخص‌های طرح توسعه گردشگری و بر اساس مطالعه موردی شهرستان فیروزکوه، تنظیم گردیده است. اطلاعات به شیوه پیمایشی، گردآوری و با روش توصیفی- تحلیلی ارزیابی شده‌اند. جامعه آماری شامل کلیه گردشگرانی بود که به قصد تفریح، سفر و بازدید به شهرستان فیروزکوه مسافرت کرده‌اند. حجم نمونه نیز با توجه به تعداد انبوه گردشگران، با استفاده از فرمول کوکران ۲۷۸ نفر برگزیده شد. به منظور ارزیابی شاخص‌ها، پرسشنامه‌ای طراحی گردید که متشکل از ۱۶ سؤال بسته و ۳ سؤال باز چندگزینه‌ای بود که در آن، موارد جذب گردشگر، مورد سنجش قرار گرفت. به منظور ارزیابی توان‌ها و پتانسیل‌ها و همچنین نقاط ضعف داخلی و تهدیدات خارجی گردشگری فیروزکوه، از مدل SWOT استفاده شد. بر اساس فرضیه‌های مطرح شده و تحلیل SWOT درخصوص این سؤال اساسی که طرح‌های گردشگری شهرستان کدامند و چه تأثیری بر توسعه گردشگری شهرستان دارند، نتایج مطلوبی حاصل گردید که نشان می‌دهد برگزاری جشنواره‌های مختلف در شهرستان فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از شاخصه‌های اثرگذار در طرح‌های توسعه گردشگری در آن شهر مطرح شوند و از نقاط قوت فیروزکوه به حساب می‌آید. موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه توانسته است سهم قابل توجهی را در ارزیابی کیفی شاخص‌ها و طرح‌های توسعه گردشگری به خود اختصاص دهد که از دیگر نقاط قوت فیروزکوه محسوب می‌شود. ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های آب‌معدنی فیروزکوه، به عنوان یکی از طرح‌های موفق در توسعه گردشگری در آن شهر می‌تواند استراتژی و فرصتی برای از بین بردن نقاط ضعف در گردشگری باشد. شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی نیز می‌تواند به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح در توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه علاوه بر اینکه به افزایش گردشگران آن شهر کمک نماید، استراتژی و فرصتی دیگر برای کاهش تهدیدات و استفاده از نقاط قوت در گردشگری فیروزکوه محسوب شود.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی، شاخص، طرح توسعه، شهرستان فیروزکوه، گردشگری، مدل SWOT
طبقه‌بندی JEL: I15, L83.

۱- استادیار گروه جغرافیای طبیعی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر ری، تهران، ایران
۲*- استادیار گروه خشکسالی و تغییر اقلیم، پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری کشور، تهران، ایران، مسئول مکاتبات: goodarz@scwmri.ac.ir

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

۱- مقدمه

گردشگری در بسیاری از کشورهای بزرگ و کوچک جهان یکی از بزرگترین و سودآورترین صنایع محسوب می‌شود. بر اساس گزارش سازمان جهانگردی (WTO) [1]و برنامه چشم‌انداز توریسم در سال ۲۰۲۰ میلادی، تعداد گردشگران در سراسر جهان به یک میلیارد و ششصد میلیون نفر خواهد رسید. در این راستا پیش‌بینی می‌شود که منطقه خاورمیانه پس از منطقه شرق آسیا بالاترین میزان رشد توریسم در جهان را دارا شود.

کشور ایران با پیشینه و تمدنی کهن و جاذبه‌های متنوع و موقعیت برجسته اقلیمی ضمن آنکه خواهان منافع اقتصادی از جمله اشتغال‌زایی و درآمد ارزی است بر حفظ ارزش‌های متعالی و هویت فرهنگی تمدن خود نیز تأکید دارد (دیبایی، ۱۳۷۱). وجود پتانسیل‌های عظیم تاریخی و حتی طبیعی در ایران، این کشور را به یکی از جذاب‌ترین مناطق گردشگری جهان بدل نموده است لیکن مشکلات موجود نظیر پندارهای غلط برخی از گردشگران خارجی درباره ایران، سبب گردیده است تا این مشکلات از یک سو بر کمیت و کیفیت گردشگری تأثیر سوء داشته باشد و از سوی دیگر امر گردشگری در کشور آن‌طور که شایسته است جدی تلقی نگردد (ارمغان، ۱۳۸۵).

لذا به نظر می‌رسد جهت پیشرفت در این زمینه خصوصاً در بخش منابع طبیعی، صنعت گردشگری ایران باید به شیوه‌ای منسجم، کنترل شده و پایدار، بر مبنای برنامه‌ریزی مؤثر توسعه‌یافته، اداره گردد (پاپلی یزدی، ۱۳۸۵). کشور ایران با مساحتی حدود ۱/۶۴۸/۰۰۰ کیلومترمربع وسعت و جمعیتی بالغ بر ۷۰ میلیون نفر، بر اساس تقسیم‌بندی منطقه‌ای سازمان جهانگردی، در آسیای جنوبی قرار گرفته است. برخورداری از رشته‌کوه‌های عظیم البرز و زاگرس و کوه‌های پراکنده در مرکز، اقلیمی متنوع، پیشینه تاریخی درخشان، آثار باستانی، موسیقی غنی، مناظر بدیع و بسیاری دیگر از توانمندی‌ها، پتانسیل بالقوه مساعدی را برای جذب جهانگردی ایجاد کرده است. همه این موارد حاکی از آن است که با کمترین بذل توجه، ایران می‌تواند به آسانی تبدیل به یکی از قطب‌های اصلی مراکز جهانگردی دنیا شود (صحرائیان، ۱۳۹۱). این کشور به سبب قدمت تاریخی و پویایی تمدن و فرهنگ، در ژرفای تاریخ دارای چنان جاذبه‌های توانمند در بسیاری از زمینه‌هاست که می‌تواند پاسخگوی انبوهی از نیازهای جهانگردان باشد. توسعه گردشگری در ایران پیامدهایی همچون افزایش درآمد، اشتغال‌زایی و مهمتر از همه، افزایش درآمد ارزی را دارد. با توجه به اینکه استان‌های ایران هر کدام دارای جاذبه‌ها و خصوصیات ویژه‌ای جهت جذب گردشگر می‌باشند؛ لازم است تا با یک ارزیابی صحیح، شاخص‌ها و پتانسیل‌های قوی هر منطقه شناخته شود و با ارائه راهکار مناسب و تبلیغات سودمند برای جذب گردشگر، زمینه توسعه در منطقه فراهم شود (ازکیا، ۱۳۸۶).

شهرستان فیروزکوه یکی از این مناطقی است که نیازمند توسعه بوده و شناسایی توان‌های بالقوه آن، می‌تواند سازوکاری جهت توسعه گردشگری ارائه دهد. از این‌رو تحقیق حاضر قصد دارد تا با ارزیابی شاخص‌های طرح‌های توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه، توان‌های این منطقه را بسنجد. سازمان جهانی شورای سفر (WTTC)[2] در گزارشی که توسط کارشناسان این شورا و به کمک دانشکده اقتصاد دانشگاه آکسفورد تهیه می‌کند، سالانه گزارشی در بازه‌های زمانی ده ساله تهیه و وضعیت گردشگری و اثرات اقتصادی را در ۱۸۱ کشور دنیا بررسی می‌نماید. بنا بر آخرین گزارش‌های این سازمان که آمار و وضعیت گردشگری کشورها را از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ میلادی پیش‌بینی کرده است، ایران در سال ۲۰۱۰ میلادی رشد ۳/۹ درصدی در صنعت

1- World Tourism Organization

2- World Travel and Tourism Council

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

گردشگری خواهد داشت. بر اساس همین گزارش، وضعیت گردشگری ایران تا سال ۲۰۲۰ با رکود مواجه می‌شود و این عدد به ۳/۸ درصد می‌رسد. شهرستان فیروزکوه به دلیل خوش آب و هوایی، طبیعت دلپذیر، وجود رشته‌کوه البرز و اماکن تاریخی و مذهبی در اطراف و همچنین واقع شدن در مسیر ارتباطی سه استان تهران، مازندران و سمنان، از اهمیت بالایی برخوردار است ولی با دارا بودن پتانسیل‌های گردشگری بالا، هنوز نتوانسته آن‌گونه که باید در جذب گردشگر موفق باشد. توسعه یک منطقه توریستی، شاخص‌هایی دارد که با تعیین آنها می‌توان اقدامات لازم جهت توسعه را فراهم آورد؛ شاخص‌هایی همچون جمعیت، فرهنگ، اقتصاد و ... . جامعه میزبان می‌تواند با ارائه طرح‌ها و شاخص‌های گوناگون، زمینه جذب گردشگر را بیشتر فراهم کند. ساخت اقامتگاه، مهیا نمودن وسایل حمل و نقل و برپا کردن بازارهای سنتی به منظور عرضه کالاهای محلی، از تأثیرات گردشگری بر جامعه مورد بازدید می‌باشد و متقابلاً گردشگران با خرید و وارد کردن ارز می‌توانند در سوددهی مؤثر باشند و از این طریق، اشتغال‌زایی را نیز افزایش دهند (تولایی، ۱۳۸۶).

شناسایی قابلیت‌ها و پتانسیل‌های شهرستان فیروزکوه در زمینه جذب گردشگر، ارائه راهکارهای مناسب برای جذب گردشگران و عملی نمودن آن و نیز شناخت طرح‌های اجرایی فیروزکوه به منظور توسعه گردشگری، از اهداف این تحقیق می‌باشند.

پیشینه تحقیق

در سال ۱۳۸۷: مطالعات امکان‌سنجی منطقه نمونه گردشگری گاماسیاب، مطالعات امکان‌سنجی منطقه نمونه گردشگری علی‌صدر، مطالعات جانمایی منطقه گردشگری تپه قلندر سیاه تویسرکان و مطالعات جانمایی منطقه گردشگری تپه گزندر تویسرکان با استفاده از GIS اتمام یافته است.

در سال ۱۳۸۸: مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری مانیزان (استان همدان)، مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری پیروز (استان همدان)، مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری حبشی (استان همدان)، مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری قلعه جوق (استان همدان)، مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری سنگ سفید (استان ایلام). شرکت توسعه گردشگری استان ایلام در سال ۱۳۸۸ طرح‌های زیر را ارائه داده است:

مطالعات راهبردی و ساختاری روستای هدف گردشگری پشت قلعه استان ایلام و طرح جامع گردشگری سامن. طرح‌های متفرقه‌ای نیز انجام شده است که به اختصار به شرح ذیل می‌باشند:

در سال ۱۳۶۸: طرح جامع مجتمع فرهنگی پل زمانخان، طرح دهکده تفریحی- فرهنگی در پل زمانخان (دفتر فنی استانداری چهارمحال بختیاری)

در سال ۱۳۶۹: طرح جامع اراضی حاشیه دریاچه زاینده‌رود (سازمان عمران زاینده‌رود)

در سال ۱۳۷۱: طرح جامع توریستی حاشیه زاینده‌رود از چلگرد تا دریاچه سد، طرح دهکده تفریحی- توریستی چشمه دیمه (دفتر فنی استانداری چهارمحال بختیاری)، طرح دهکده تفریحی- فرهنگی- توریستی زاینده‌رود (سازمان عمران زاینده‌رود)

در سال ۱۳۷۲: طرح پارک بزرگ توسعه یکم منطقه آزاد چابهار (سازمان منطقه آزاد چابهار)

در سال ۱۳۷۶: طرح جامع اراضی ناژوان (شهرداری اصفهان)

در سال ۱۳۷۷: طرح جامع اراضی حاشیه تالاب چغاخور (سازمان ایرانگردی- جهانگردی استان چهارمحال و بختیاری)، طرح جامع توریستی اراضی سرعین سبز (استانداری اردبیل)

در سال ۱۳۷۸: طرح جامع محوطه تفریحی- فرهنگی کوهرنگ (دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد)

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

در سال ۱۳۸۱: طرح تفصیلی اراضی ناژوان (شهرداری اصفهان)، طرح جامع گردشگری استان اصفهان (سازمان نوسازی و بهسازی اصفهان)

در سال ۱۳۸۳: طرح تفصیلی مجتمع گردشگری هزار جریب (شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی- جهانگردی)

در سال ۱۳۸۷: طرح راهبردی- ساختاری- عملیاتی توسعه و مدیریت منابع و ... سازمان میراث فرهنگی استان (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری)

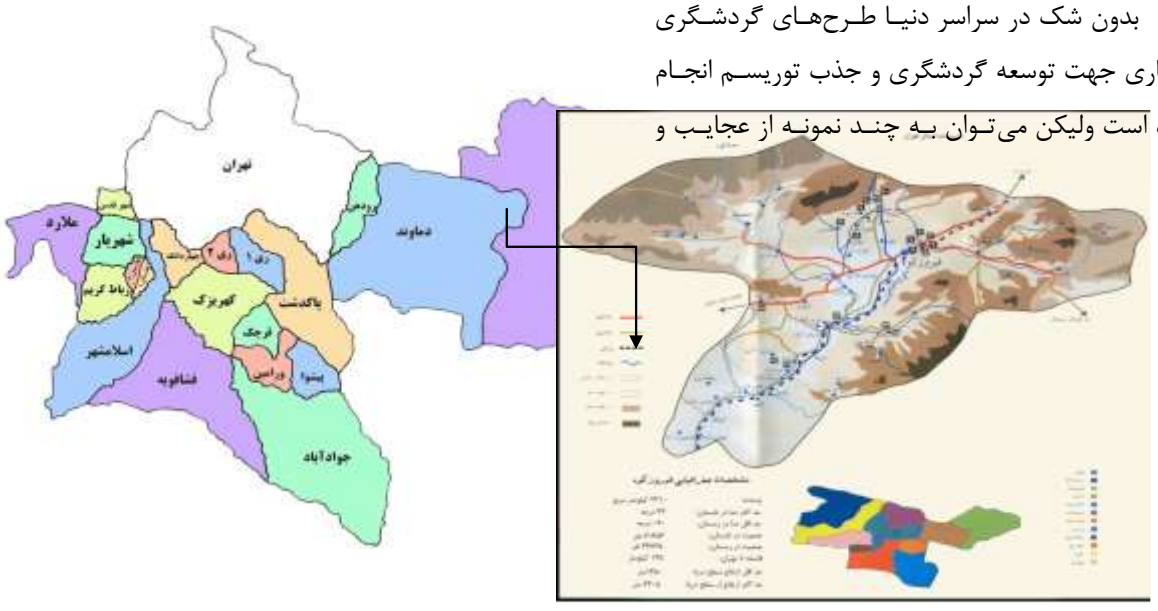
در سال ۱۳۸۹: طرح ساختاری و تفصیلی گردشگری اراضی حاشیه سد گلفرج ارس (۶۰۰ هکتار) (منطقه آزاد تجاری صنعتی ارس)

در سال ۱۳۹۰: طرح راهبردی- ساختاری و عملیاتی توسعه گردشگری استان چهارمحال و بختیاری، بازنگری طرح جامع و تهیه طرح تفصیلی اراضی حاشیه تالاب چغاخور (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری).

بدون شک در سراسر دنیا طرح‌های گردشگری بسیاری جهت توسعه گردشگری و جذب توریسم انجام شده است ولیکن می‌توان به چند نمونه از عجایب و تازه‌ترین آن یعنی احداث هتل‌های زیردریایی و یخی اشاره نمود. در هتل هیلتون[1] مالدیو، تجربه غذا خوردن در زیر دریا می‌تواند بسیار خارق‌العاده باشد؛ این رستوران در عمق ۵ متری دریا قرار دارد و تمام آن از نوعی شیشه خاص ساخته شده است. ساخت هتل هایدروپلیس[2] در دبی نیز یکی از عجایب معماری و گردشگری جهان می‌باشد.

قلمرو تحقیق

قلمرو تحقیق، شهرستان فیروزکوه می‌باشد. فیروزکوه در منتهی‌الیه شمال‌شرقی استان تهران و در طول جغرافیایی ۵۲:۴۶ و عرض جغرافیایی ۳۵:۲۸ واقع شده‌است. این شهرستان از شمال و شرق به استان مازندران، از جنوب و جنوب‌شرقی به استان سمنان و از غرب به شهرستان دماوند محدود می‌گردد (شیری، ۱۳۹۱).

نقشه ۱- شهرستان فیروزکوه

منبع: (مطالعات نگارندگان)

1- Hilton Hotel
2- Hydropolis Hotel

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

شهرستان فیروزکوه به دلیل موقعیت جغرافیایی، دارای آب و هوای نیمه‌مرطوب تا آلپی با زمستان‌های طولانی و خیلی سرد بوده و در فصل زمستان از سردترین نقاط کشور محسوب می‌شود. این شهرستان در تابستان دارای آب و هوای معتدل می‌باشد. بر اساس گزارش پنج ساله (۷۷-۷۲) ایستگاه هواشناسی فیروزکوه، میانگین دمای آن ۹/۷+ درجه سانتیگراد است که میانگین ماهانه درجه حرارت حداقل ۵- درجه و حداکثر ۲۲/۵+ درجه سانتیگراد می‌باشد. میانگین رطوبت سالانه ۳۷ درصد که حداکثر ۴۷ درصد و حداقل ۲۷ درصد اندازه‌گیری شده است. متوسط بارندگی، سالانه ۳۶۴ میلی‌متر و تعداد روزهای یخبندان ۱۶۵ روز در سال است. باد یکی از عوامل مهم در این شهرستان است که باعث سردی هوا در بعضی مناطق می‌باشد. بادهای موجود در منطقه عبارتند از: باد گدوک، باد شهریاری و باد دماوند. مهمترین رودخانه شهر فیروزکوه، حبله‌رود می‌باشد که سر منشأ اصلی آن گورسفید، نمرود، دلیچای، ساواشی، هویر و قرقانچای هستند. متوسط آبدهی این رودخانه در محل ایستگاه سیمین‌دشت ۶/۲ مترمکعب در ثانیه است که حجم کل جریان به ۱۹۷/۹ میلیون مترمکعب در سال می‌رسد. از نظر آب و آبیاری به علت وفور آب، آب‌های سطحی مورد استفاده قرار می‌گیرند و کمتر از سفره‌های زیرزمینی استفاده می‌شود مگر آنکه به صورت چشمه بیرون آیند. آب‌های موجود در منطقه به علت برفگیری‌های دائمی و چشمه‌ها، جاری شده و پس از استفاده در کشاورزی به سمت دشت گرمسار جاری می‌شوند اما به علت عدم وجود تأسیسات مهار آب، بخش زیادی از آن به خصوص در فصول پاییز و زمستان به هدر می‌رود. شهرستان فیروزکوه به دلیل تنوع آب و هوایی و شرایط اقلیمی مناسب، دارای مراتع و جنگل‌های فراوانی است. عرصه منابع طبیعی شهرستان بالغ بر حدود ۲۵۰ هزار هکتار می‌باشد که ۲۴۰ هزار هکتار، مراتع غیرمشجر و ۱۱ هزار هکتار مراتع مشجر طبیعی و دست‌کاشت می‌باشد. گونه‌های گیاهی جنگلی شهرستان شامل ارس بنه، بادام کوهی، زرشک و گونه‌های غالب مرتعی مانند انواع گون و گیاهان دارویی و صنعتی می‌باشد که در اکثر روستاهای آن فراوان به چشم می‌خورد خصوصاً در روستای لزور که گیاهان دارویی نقش مهمی دارند (صالحی، ۱۳۸۹). بر اساس اطلاعات سرشماری در سال ۱۳۸۵ جمعیت شهرستان فیروزکوه ۳۹۲۸۴ نفر بوده‌است که ۱۵۱۲۴نفر (۵۳/۸٪) ساکن مناطق روستایی و۲۴۱۶۰ نفر (۵۶/۱٪) ساکن منطقه شهری بوده‌اند. کودکان زیر یکسال ۱/۲٪ از جمعیت شهرستان را به خود اختصاص داده‌اند و زنان ۱۰ تا ۴۹ ساله ۱۷٪ از جمعیت را از آن خود نموده‌اند. همچنین سالمندان ۱۵٪ از جمعیت را تشکیل می‌دهند که ۷۱٪ از جمعیت سالمند این شهرستان در روستاها به سر می‌برند. فیروزکوه تا سال ۱۳۷۵ بخشی از شهرستان دماوند بوده که در این سال از دماوند جدا شده و به شهرستان تبدیل گردید. این شهرستان شامل ۲ شهر (فیروزکوه و ارجمند)، ۲ بخش (مرکزی، ارجمند)، ۵ دهستان و ۱۰۹ آبادی است که از این تعداد ۷۱ روستا دارای سکنه می‌باشند. بخش مرکزی دارای ۳ دهستان شهرآباد، پشتکوه و حبله‌رود با ۱۷۷۳/۸۰۷ کیلومترمربع وسعت و بخش ارجمند دارای ۲ بخش قرقانچای و دو بلوک به وسعت ۶۲۹/۶۲۹ کیلومترمربع می‌باشد. شهرستان فیروزکوه از نظر جاذبه‌های گردشگری از برجستگی خاصی برخوردار است. وجود طبیعت بکر و انواع جلوه‌های طبیعی همانند کوهستان پربرف در زمستان، دشت‌ها، رودخانه‌ها، غارها، تنگه‌ها، چشمه‌های آب معدنی و بیش از ۱۷۰ اثر تاریخی و فرهنگی و ۴۰ بقعه مبارکه، شناسایی شده و حدوداً ۷۰ اثر ملی به ثبت رسیده، این شهرستان را از سایر مناطق استان متمایز می‌نماید. جاذبه‌ها انواع مختلفی دارند که در این پژوهش به دو گروه جاذبه‌های طبیعی و جاذبه‌های فرهنگی (تاریخی- باستانی) دسته‌بندی گردیده‌اند که عبارتند از:

- سرخ قلعه سرانزا در ۱۶ کیلومتری شرق شهر فیروزکوه

[Downloaded from ieam.ir on 2026-11-10]
[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

- چشمه آب‌معدنی خمده در ۱۳ کیلومتری جنوب‌غربی فیروزکوه و در نزدیکی ایستگاه قطار مهاباد
- کشف کتیبه خط کوفی و نقاشی دیواری ایلخانی در هرانده
- غار بورنیک هرانده در فاصله ۶ کیلومتری از روستای هرانده، در جنوب‌غربی شهر فیروزکوه
- خانه تاریخی مزدران در مرکز بافت قدیمی روستا
- برج دیده‌بانی مزدران در شمال روستای مزدران و در یک کیلومتری روستای زریندشت
- رباط شاه‌عباسی امین‌آباد در مرکز روستای امین‌آباد در ۲۴ کیلومتری غرب شهرستان فیروزکوه
- برج سنگی بادرود در منتهی‌الیه شمال روستای بادرود
- آبشار تنگه ساواشی در آخرین یا دومین تنگه با ارتفاع ۸ متر
- قلعه پشت تندیر تنگه واشی در ارتفاعات غربی تنگه واشی، مشرف به گذرگاه واشی
- تفرجگاه تنگه واشی
- تپه باستانی سر تپه یا کله منار در سیصدمتری غرب شهرستان فیروزکوه و در فاصله دویست متری سمت چپ جاده تهران
- دریاچه تار، از دماوند به سمت فیروزکوه، خروجی دلیچایی، روستای دهنار، روستای هویر و بعد از آن جاده خاکی بسیار ناهموار به طول حدود ۱۴ کیلومتر
- قلعه فیروزکوه در مرکز شهر فیروزکوه
- بنای تاریخی گور گنبد در حدود دویست متری جنوب ایستگاه راه‌آهن شهرستان فیروزکوه در کنار ریل (حیدری منش، ۱۳۸۹).

۲- روش تحقیق

نوع تحقیق، ترکیبی و متکی بر روش پیمایشی و توصیفی- تحلیلی می‌باشد.

روش گردآوری اطلاعات عبارتند از:

۱- استفاده از منابع کتابخانه‌ای و پرسشنامه محقق‌ساخته

۲- کسب اطلاعات از سازمان‌های ذی‌ربط و تبادل نظر با آنها

۳- مطالعه منابع و مأخذ در زمینه گردشگری و اطلاعات کلی و مفید در زمینه گردشگری منطقه.

به منظور جمع‌آوری اطلاعات در زمینه گردشگری در فیروزکوه از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده گردید. پرسشنامه شامل ۱۶ سؤال بسته است با چهار مقیاس زیاد، متوسط، اندک، اهمیتی ندارد. ۳ سؤال باز چندگزینه‌ای دارد که موارد جذب گردشگر را مورد ارزیابی قرار داده است. پرسشنامه در اختیار ۲۰ نفر به طور آزمایشی قرار داده شد و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۷۶٪ به دست آمد. ابزارهای گردآوری اطلاعات شامل مشاهدات مستقیم، تحقیقات میدانی و مصاحبه است. برای تحلیل‌های آماری، از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. در این تحقیق به منظور ارزیابی توان‌ها و پتانسیل‌های فیروزکوه و همچنین نقاط ضعف داخلی و تهدیدات خارجی، از مدل SWOT استفاده گردیده است.

جامعه آماری

جامعه آماری، شامل کلیه گردشگرانی است که به قصد تفریح، سفر و بازدید به شهرستان فیروزکوه مسافرت کرده‌اند. به دلیل گستردگی تعداد گردشگران، تعداد ۱۰۰۰ نفر به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شد. به منظور تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی و استنباطی (محاسبه کای اسکویر) استفاده گردید.

معرفی و کاربرد مدل SWOT[1]

این ماتریس دارای ۹ خانه است. چهار خانه اصلی عامل اصلی هستند و چهار خانه، استراتژی‌ها را نشان می‌دهند. چهار خانه‌ای که نشان‌دهنده استراتژی هستند دارای عنوان‌های SO، WO، ST، WT می‌باشند و پس از تکمیل شدن چهار خانه که دارای عامل اصلی هستند، خانه‌های S, W, O, T به وجود می‌آیند (جدول ۱). برای ساختن یک ماتریس SWOT باید هشت مرحله طی شود:

1- Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

۱- فهرستی از فرصت‌های محیطی تهیه می‌شود.

۲- فهرستی از تهدیدات عمده موجود در محیط تهیه می‌شود.

۳- فهرستی از نقاط قوت درونی تهیه می‌شود.

۴- فهرستی از نقاط ضعف درونی تهیه می‌شود.

۵- نقاط قوت درونی و فرصت‌های محیطی با هم مقایسه می‌شوند و استراتژی‌های خلق شده در خانه SO نوشته می‌شوند.

۶- نقاط ضعف درونی با فرصت‌های محیطی با هم مقایسه می‌شوند و استراتژی‌های خلق شده در خانه WO نوشته می‌شوند.

۷- نقاط قوت داخلی با تهدیدات محیطی با هم مقایسه می‌شوند و استراتژی‌های خلق شده در خانه ST نوشته می‌شوند.

۸- نقاط ضعف داخلی با تهدیدات محیطی با هم مقایسه می‌شوند و استراتژی‌های خلق شده در خانه WT نوشته می‌شوند (رهبری، ۱۳۸۲).

از دیدگاه این مدل یک استراتژی مناسب، قوت‌ها و فرصت‌ها را به حداکثر و ضعف‌ها و تهدیدات را به حداقل ممکن می‌رساند. برای این منظور نقاط قوت و ضعف درونی و فرصت‌ها و تهدیدهای بیرونی، در چهار حالت کلی به هم پیوند داده شده و گزینه‌ای استراتژی از بین آنها انتخاب می‌شود. در قالب استراتژی SO سعی می‌شود با اتکا بر نقاط قوت درونی از فرصت‌های محیط بیرونی، بهره‌برداری به عمل آید. معمولاً برای رسیدن به چنین موقعیتی باید در آغاز از استراتژی‌های WO، ST، WT استفاده نمود. هدف از استراتژی WO این است که با بهره‌برداری از فرصت‌های موجود در محیط خارج، نقاط ضعف درونی بهبود یابند. در اجرای استراتژی‌های ST سعی می‌شود با استفاده از نقاط قوت خود، اثرات ناشی از تهدیدهای موجود در محیط خارج را کاهش داد یا آنها را از بین برد. در اجرای استراتژی‌های WT باید با اتخاذ حالت تدافعی، کم کردن نقاط ضعف درونی و پرهیز از تهدیدات ناشی از محیط خارجی را هدف قرار داد (رجبی و ترشیزیان، ۱۳۸۶). باید توجه داشت که هدف این نیست که بهترین استراتژی‌ها را مشخص نمود بلکه هدف، تعیین استراتژی‌های قابل اجرا می‌باشد. بنابراین همه استراتژی‌هایی که در ماتریس تهدید، فرصت‌ها، نقاط قوت و ضعف ارائه می‌گردند انتخاب و اجرا نمی‌شوند (رهبری، ۱۳۸۲).

جدول ۱- ماتریس تهدیدات، فرصت‌ها، نقاط قوت و ضعف (SWOT)

	نقاط قوت S فهرست کردن نقاط قوت	نقاط ضعف W فهرست کردن نقاط ضعف
فهرست کردن فرصت‌ها	استراتژیSO با استفاده از نقاط قوت از فرصت‌های پیش رو بهره‌برداری می‌شود	استراتژی WO با استفاده از فرصت‌ها نقاط ضعف از بین می‌روند
فهرست کردن تهدیدات	استراتژی‌های ST برای کاهش تهدیدات از نقاط قوت استفاده می‌شود	استراتژی‌های WT نقاط ضعف را کاهش و از تهدیدات پرهیز می‌شود

منبع: (رهبری، ۱۳۸۲)

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

۳- یافته‌های پژوهش

براساس آمار مستخرج از پرسشنامه‌ها و فرضیات پژوهش، موارد ذیل استخراج شده است:

فرضیه ۱- برگزاری جشنواره‌های مختلف در شهرستان فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از شاخصه‌های اثرگذار در طرح‌های توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد که در جدول (۲) بیان گردیده است.

جدول ۲- نتایج آزمون χ^2: شاخص برگزاری جشنواره‌های مختلف در فیروزکوه

برگزاری جشنواره‌های مختلف در فیروزکوه	
۷۴/۶۶۲	خی دو
۳	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

با توجه به جدول فوق و «خی دو» محاسبه شده می‌توان گفت چون سطح معناداری، کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض صفر ما رد می‌شود و فرض خلاف پذیرفته می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت برگزاری جشنواره‌های مختلف در شهرستان فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از شاخصه‌های اثرگذار در طرح‌های توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد.

فرضیه ۲- موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه همان‌طور که در جدول (۳) مشخص گردیده است توانسته سهم قابل توجهی را در ارزیابی کیفی شاخص‌ها و طرح‌های توسعه گردشگری به خود اختصاص دهد.

جدول ۳- نتایج آزمون χ^2: شاخص موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه

موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه	
۷۷/۷۱۲	خی دو
۳	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

با توجه به جدول فوق و خی دو محاسبه شده می‌توان گفت چون سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض صفر ما رد می‌شود و فرض خلاف پذیرفته می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه توانسته است سهم قابل توجهی را در ارزیابی کیفی شاخص‌ها و طرح‌های توسعه گردشگری به خود اختصاص دهد.

فرضیه ۳- ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های آب‌معدنی فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از طرح‌های موفق در توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد (جدول ۴).

جدول ۴- نتایج آزمون χ^2: شاخص ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های آب‌معدنی فیروزکوه

ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های آب‌معدنی فیروزکوه	
۱/۰۳۹	خی دو
۳	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

با توجه به جدول فوق و خی دو محاسبه شده می‌توان گفت چون سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض صفر ما رد می‌شود و فرض خلاف پذیرفته می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار آب‌معدنی‌های فیروزکوه، می‌تواند به عنوان یکی از طرح‌های موفق در توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد.

فرضیه ۴- با شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح در توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه، می‌توان به افزایش گردشگران آن شهر کمک کرد که جدول (۵) بیانگر این موضوع می‌باشد.

جدول ۵ - نتایج آزمون χ^2: شاخص شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی

شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی	
۴۶/۹۲۱	خی دو
۳	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

با توجه به جدول فوق و خی دو محاسبه شده می‌توان گفت چون سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ است فرض صفر ما رد می‌شود و فرض خلاف پذیرفته می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت با شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح در توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه می‌توان به افزایش گردشگران آن شهر کمک کرد.

جدول ۶- ماتریس تهدیدات، فرصت‌ها، نقاط قوت و ضعف (SWOT)

	نقاط قوت S	**نقاط ضعف W**
	- نزدیکی به کانون جمعیتی تهران - تراکم پایین جمعیت شهرستان - وجود پتانسیل‌های بالقوه در ذخایر معدنی تولیدات فراوان و متنوع از محصولات - واقع شدن در بین سه استان مهم - وجود راه‌آهن سراسری - وجود دانشگاه آزاد اسلامی - امکان استفاده از انرژی باد - دسترسی آسان به نیروی انسانی غیرمتخصص	- عدم دسترسی آسان به نیروهای متخصص - وضعیت آب و هوایی شهرستان (زمستان‌های طولانی و خیلی سرد) - عدم مطابقت یا به کارگیری رشته‌های فعال دانشگاه آزاد با نیازهای منطقه - وسعت و پراکندگی جمعیت - بافت قدیمی شهر فیروزکوه
O فرصت‌ها - اعمال قانون ممنوعیت ایجاد شهرک‌های صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران - اعمال معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاران بخش صنعت	**استراتژی SO** با استفاده از نقاط قوت از فرصت‌های پیش رو بهره‌برداری می‌شود - تأسیس شهرک‌های صنعتی در شهرستان - شکل‌گیری صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی، دامپروری و شیلات - شکل‌گیری صنایع اکتشاف و استخراج معادن و	**استراتژی WO** با استفاده از فرصت‌ها نقاط ضعف از بین می‌روند - جذب نیروهای انسانی متخصص مربوط به هر صنعت با راهکار افزایش سایر مزایا - سرمایه‌گذاری جهت احداث مهمانخانه‌های ارزان - ارائه مدیریت شهری و در دسترس بودن وسایل گرمایشی در فصل زمستان

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

	کارخانجات فراوری مواد معدنی - تأسیس تأسیسات و نیروگاه تولید برق	- ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های آب معدنی
تهدیدات T کشورهای در حال توسعه تورم و بی‌ثباتی بالای اقتصادی و سیاسی را تجربه می‌کنند	**استراتژی‌های ST** برای کاهش تهدیدات از نقاط قوت استفاده می‌شود - تأسیس صنایعی که مورد حمایت دولت‌اند - شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی	**استراتژی‌های WT** نقاط ضعف را کاهش و از تهدیدات پرهیز می‌شود - ترمیم بافت قدیمی شهر فیروزکوه و استمرار فرایند محرومیت‌زدایی شهرستان با جذب منابع دولتی - ایجاد پیست اسکی به جهت استفاده مناسب و تفریحی از زمستان‌های طولانی

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

جدول ۷- وزن‌دهی و رتبه‌بندی قوت‌ها و ضعف‌ها

ردیف	عوامل داخلی	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
۱	**قوت‌ها** S_1: نزدیکی به کانون جمعیتی تهران	٪۸	۳	٪۲۴
۲	S_2: تراکم پایین جمعیت شهرستان	٪۲	۱	٪۲
۳	S_3: وجود پتانسیل‌های بالقوه در ذخایر معدنی	٪۱۲	۵	٪۶۰
۴	S_4: واقع شدن در بین سه استان مهم	٪۱۰	۴	٪۴۴
۵	S_5: وجود راه‌آهن سراسری	٪۶	۲	٪۱۲
۶	S_6: وجود دانشگاه آزاد اسلامی	٪۸	۳	٪۲۴
۷	S_7: امکان استفاده از انرژی باد	٪۲	۱	٪۲
۸	S_8: دسترسی آسان به نیروی انسانی غیرمتخصص	٪۶	۲	٪۱۲
۹	S_9: وجود جاذبه‌های دیدنی و تفریحی	٪۱۲	۵	٪۶۰
۱۰	**ضعف‌ها** W_1: عدم دسترسی آسان به نیروهای متخصص	٪۶	۲	٪۱۲
۱۱	W_2: وضعیت آب و هوایی شهرستان (زمستان‌های طولانی و خیلی سرد)	٪۱۰	۴	٪۴۴
۱۲	W_3: عدم مطابقت یا به کارگیری رشته‌های فعال دانشگاه آزاد با نیازهای منطقه	٪۸	۳	٪۲۴
۱۳	W_4: وسعت و پراکندگی جمعیت	٪۶	۲	٪۱۲
۱۴	W_5: بافت قدیمی شهر فیروزکوه	٪۸	۳	٪۲۴
	جمع	۱		۳/۵۶

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

با توجه به جداول (۶) و (۷) از دید کارشناسان، وجود جاذبه‌های دیدنی و تفریحی، وجود پتانسیل‌های بالقوه در ذخایر معدنی، نزدیکی به کانون جمعیتی تهران و وجود دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب با امتیاز وزنی ۱۲٪، ۱۲٪، ۸٪ از مهمترین نقاط قوت فیروزکوه هستند.

همچنین وضعیت آب و هوایی شهرستان (زمستان‌های طولانی و خیلی سرد)، عدم مطابقت رشته‌های فعال دانشگاه آزاد با نیازهای منطقه و بافت قدیمی شهر فیروزکوه به ترتیب با امتیاز وزنی ۱۰٪ و ۸٪ از مهمترین نقاط ضعف فیروزکوه هستند. در جدول ۸ (وزن‌دهی و رتبه‌بندی فرصت‌ها و تهدیدات) مشاهده می‌شود که ساخت پیست اسکی، ساخت کمپ‌های تفریحی، تقویت بخش کشاورزی و دامپروری، برگزاری جشنواره‌های سنتی، به ترتیب با امتیاز وزنی۱۲٪، ۱۰٪ و

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

۸٪ از مهمترین فرصت‌های پیش روی گردشگران فیروزکوه هستند. همچنین افزایش مشکلات زیست‌محیطی، از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی، تعارض بین جامعه محلی و گردشگران به ترتیب با امتیاز وزنی ۱۲٪ ، ۶٪ و ۴٪ از مهمترین تهدیدهای پیش روی گردشگران فیروزکوه هستند.

جدول ۸- وزن‌دهی و رتبه‌بندی فرصت‌ها و تهدیدات

ردیف	عوامل داخلی	وزن	رتبه	امتیاز وزنی
۱	**فرصت‌ها** O_1: اعمال قانون ممنوعیت ایجاد شهرک‌های صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران	٪۸	۳	٪۲۴
۲	O_2: اعمال معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاران بخش صنعت	٪۸	۳	٪۲
۳	O_3: افزایش تمایل بخش خصوصی برای مشارکت در طرح‌های گردشگری	٪۸	۳	٪۶۰
۴	O_4: برگزاری جشنواره‌های سنتی	٪۸	۳	٪۲۴
۵	O_5: ساخت کمپ‌های تفریحی	٪۱۰	۴	٪۴۰
۶	O_6: ساخت پیست اسکی	٪۱۲	۵	٪۶۰
۷	O_7 : تأسیس صنایع	٪۸	۳	٪۲۴
۸	O_8 : ترمیم بافت قدیمی	٪۸	۳	٪۲۴
۹	O_9: تقویت بخش کشاورزی و دامپروری	٪۱۰	۴	٪۴۰
۱۰	O_{10}: بازسازی اماکن مذهبی	٪۴	۲	٪۸
۱۱	**تهدیدات** T_1: افزایش مشکلات زیست‌محیطی	٪۱۲	۵	٪۶۰
۱۲	T_2: تعارض بین جامعه محلی و گردشگران	٪۴	۱	٪۴
۱۳	T_3: از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی	٪۶	۲	٪۱۲
	جمع	۱		۳/۸۲

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

جدول ۹- خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک

	تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک				**برنامه‌ریزی**		
ردیف	عوامل استراتژیک	وزن	رتبه	امتیاز وزنی	کوتاه‌مدت	میان‌مدت	بلندمدت
۱	S_1: نزدیکی به کانون جمعیتی تهران	٪۹	۵	٪۴۵	•	•	•
۲	S_2: واقع شدن در بین سه استان مهم	٪۷	۴	٪۲۸	•	•	•
۳	S_3: وجود راه‌آهن سراسری	٪۵	۳	٪۱۵		•	•
۴	S_4: وجود دانشگاه آزاد اسلامی	٪۵	۳	٪۱۵		•	•
۵	S_5: وجود جاذبه‌های دیدنی و تفریحی	٪۸	۵	٪۴۰	•		
۶	S_6: وجود پتانسیل‌های بالقوه در ذخایر معدنی	٪۸	۴	٪۳۲			•
۷	W_1: وضعیت آب و هوایی شهرستان (زمستان‌های طولانی و خیلی سرد)	٪۸	۴	٪۳۲		•	•
۸	W_2: وسعت و پراکندگی جمعیت	٪۵	۳	٪۱۵		•	
۹	W_3: بافت قدیمی شهر فیروزکوه	٪۴	۳	٪۱۲			•
۱۰	O_1: برگزاری جشنواره‌های سنتی	٪۸	۴	٪۳۲	•	•	
۱۱	O_2: ساخت کمپ‌های تفریحی	٪۹	۵	٪۴۵	•	•	
۱۲	O_3: ساخت پیست اسکی	٪۶	۳	٪۱۸		•	•
۱۳	O_4: ترمیم بافت قدیمی	٪۴	۲	٪۸		•	•
۱۴	O_5: بازسازی اماکن مذهبی	٪۴	۲	٪۸		•	•

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

۱۵	O_6: تأسیس صنایع	٪۴	۲	٪۸		•	•
۱۶	T_1: تعارض بین جامعه محلی و گردشگران	٪۴	۲	٪۸	•		
۱۷	T_2: از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی	٪۵	۳	٪۱۵		•	
	جمع		۱		۳/۷۶		

منبع: (یافته‌های نگارندگان)

با توجه به جداول (۸) و (۹) عوامل مؤثر بر نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات گردشگری فیروزکوه اولویت‌بندی می‌شوند. همچنین این عوامل نیاز به برنامه‌ریزی دارند که در جداول فوق برنامه‌ریزی‌های آنها به صورت کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت مشخص شده است. بسیاری از طرح‌ها در میان‌مدت و بلندمدت بازخورد مناسبی را در توسعه گردشگری ارائه می‌دهند. در این تحقیق ۵۸/۳٪ از افراد مورد مطالعه ۳۰-۱۵ ساله، ۳۳/۸٪ ۴۷-۳۱ ساله و ۷/۹٪ ۶۲-۴۸ ساله بوده‌اند. ۴۲/۱٪ از افراد مورد مطالعه، زن و ۵۷/۹٪ مرد بودند. تحصیلات افراد مورد مطالعه، ۲۰/۱٪ راهنمایی و کمتر، ۲۹/۹٪ دیپلم، ۱۰/۸٪ فوق‌دیپلم، ۲۹/۱٪ لیسانس و ۱۰/۱٪ فوق‌لیسانس و بالاتر بوده است. ۳۵/۶٪ مجرد و ۶۴/۴٪ متأهل بودند.

شغل افراد مورد مطالعه ۳۰/۹٪ کارمند، ۲۴/۸٪ شغل آزاد، ۱۳/۷٪ خانه‌دار، ۲۴/۸٪ بیکار و ۵/۸٪ دارای سایر مشاغل بودند. میزان آشنایی افراد مورد مطالعه با اماکن گردشگری فیروزکوه ۳۰/۲٪ زیاد، ۲۸/۱٪ متوسط، ۳۳/۵٪ اندک و ۸/۲٪ نسبت به آن بی‌اهمیت بودند. میزان آشنایی افراد مورد مطالعه با جاذبه‌های گردشگری فیروزکوه، ۳۱/۳٪ با تنگه واشی، ۹/۴٪ با دریاچه آهنگ، ۱۵/۸٪ با چشمه معدنی خمده، ۲۹/۹٪ با امامزاده اسماعیل و ۱۳/۷٪ با غار بورنیک بوده است. نحوه آشنایی افراد مورد مطالعه با اماکن گردشگری فیروزکوه ۴۵/۳٪ از طریق دوستان و آشنایان، ۹/۴٪ تلویزیون، ۶/۸٪ اینترنت، ۱۳/۳٪ بروشور و کاتالوگ و ۲۵/۲٪ سایر موارد بوده است. آزمون‌های توصیفی برای هر یک از مؤلفه‌های تحقیق نشان داد که سطح داده‌های به دست آمده، از ویژگی نرمال بودن تبعیت می‌کنند. بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده نمود.

با توجه به χ^2=۷۴/۶۶۲ محاسبه شده و P<۰/۰۱ ثابت شد که برگزاری جشنواره‌های مختلف در شهرستان فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از شاخصه‌های اثرگذار در طرح‌های توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد.

با توجه به χ^2=۷۷/۷۱۲ محاسبه شده و P<۰/۰۱ ثابت شد که موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه توانسته است سهم قابل توجهی را در ارزیابی کیفی شاخص‌ها و طرح‌های توسعه گردشگری به خود اختصاص دهد.

با توجه به χ^2=۱/۰۳۹ محاسبه شده و P<۰/۰۱ ثابت شد که ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار آب‌معدنی‌های فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از طرح‌های موفق در توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد.

با توجه به χ^2 = ۴۶/۹۲۱ محاسبه شده و P<۰/۰۱ ثابت شد که با شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح در توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه می‌توان به افزایش گردشگران آن شهر کمک کرد.

۴- نتیجه‌گیری و پیشنهاد

نتایج فرضیه اول (برگزاری جشنواره‌های مختلف در شهرستان فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از شاخصه‌های اثرگذار در طرح‌های توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد) با تحلیل (SWOT) و به عنوان یکی از نقاط قوت S فیروزکوه مطابقت دارد؛ لذا می‌توان

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

همخوانی نتیجه این فرضیه را در راستای نقاط قوت فیروزکوه تأیید نمود.

نتایج فرضیه دوم (موقعیت جغرافیایی شهرستان فیروزکوه توانسته است سهم قابل توجهی را در ارزیابی کیفی شاخص‌ها و طرح‌های توسعه گردشگری به خود اختصاص دهد) با تحلیل (SWOT) مطابقت دارد و به عنوان یکی از نقاط قوت S فیروزکوه مطرح می‌باشد؛ لذا می‌توان همخوانی نتیجه این فرضیه را در راستای نقاط قوت فیروزکوه تأیید نمود.

نتایج فرضیه سوم (ساخت کمپ‌های تفریحی در کنار چشمه‌های معدنی‌های فیروزکوه می‌تواند به عنوان یکی از طرح‌های موفق در توسعه گردشگری در آن شهر مطرح گردد) با تحلیل (SWOT) مطابقت دارد و به عنوان یکی از استراتژی‌های WO فیروزکوه مطرح می‌باشد؛ لذا می‌تواند فرصتی برای از بین بردن نقاط ضعف در گردشگری فیروزکوه باشد.

نتایج فرضیه چهارم (با شناسایی دقیق اماکن گردشگری طبیعی و تاریخی به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح در توسعه گردشگری شهرستان فیروزکوه می‌توان به افزایش گردشگران آن شهر کمک کرد) با تحلیل (SWOT) مطابقت دارد و به عنوان یکی از استراتژی‌های ST فیروزکوه مطرح می‌باشد؛ لذا می‌تواند فرصتی برای کاهش تهدیدات و استفاده از نقاط قوت در گردشگری فیروزکوه باشد.

۵- منابع

ارمغان، سیمین. (۱۳۸۵). توریسم و نقش آن در جغرافیا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر.

ازکیا، مصطفی. (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی توسعه، تهران: کیهان.

پاپلی یزدی، محمدحسین. (۱۳۸۵). *گردشگری (ماهیت و مفاهیم)*، تهران: انتشارات سمت.

تقوایی، میلاد. (۱۳۸۱). *برنامه ریزی و طراحی مراکز خرید و مجتمع های تجاری*، اصفهان : کنکاش.

تولایی، محمود. (۱۳۸۶). *راهنمای گردشگری*، چاپ اول، تهران: انتشارات یگانه.

حیدری‌منش، محمد. (۱۳۸۹). بررسی پتانسیل‌های گردشگری فیروزکوه و ارائه راهکارهای مناسب، مجموعه مقالات همایش بررسی راهکارهای توسعه شهرستان فیروزکوه، ۳۶۴.

دیبایی، زهرا. (۱۳۷۱). *مفاهیم گردشگری*، چاپ اول، تهران: انتشارات پردیس.

رجبی، آزیتا؛ ترشیزیان، پریوش. (۱۳۸۶). کاربرد تکنیک SWOT در برنامه‌ریزی و سازماندهی فضای شهری در رابطه با توسعه گردشگری (تربت جام)، *فصلنامه جغرافیا*، شماره سوم و چهارم، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، ۶۱.

رهبری، صحبت الله. (۱۳۸۲). راهکارهای توسعه اکوتوریسم شهرستان خرم‌آباد با استفاده از مدل SWOT، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان اصفهان.

شیری، محمد. (۱۳۹۱). دیدگاه کارشناسی میراث فرهنگی شهرستان فیروزکوه، سازمان میراث فرهنگی.

صالحی، حمیدرضا. (۱۳۸۹). *برنامه ریزی توریسم شهری با تأکید بر توسعه پایدار*، تهران: نشر علمی و فرهنگی.

صحرائیان، مهدی. (۱۳۹۱). دیدگاه کارشناسی میراث فرهنگی شهرستان فیروزکوه، سازمان میراث فرهنگی.

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1392.1.4.2.4] [Downloaded from iueam.ir on 2026-11-10]